

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-61
(Prot. Nr. 58., 2.§)

2013.gada 9.decembrī

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu

Lieta Nr.2890/11/03.01./21

Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „FMS Software”, SIA „RGP”, SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FMS”, SIA „FOX” darbībās

LĒMUMA SATURA RĀDĪTĀJS

I. IEVADS.....	2
II. LIETAS DALĪBNIKI.....	2
1. SIA „FMS Software”.....	2
2. SIA „FMS”	2
3. SIA „RGP”	2
4. SIA „Zemgales IT centrs”	3
5. SIA „Guno M”.....	3
6. SIA „PC konsultants”	3
7. SIA „FOX”	3
8. SIA „Softserviss”	3
9. SIA „I.R. Finances”	3
III. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ.....	3
1. KNAB iesniegums.....	3
2. Pārkāpuma lietas ierosināšana.....	4
3. Paziņojuma nosūtīšana	4
IV. PĀRKĀPUMA LIETĀ APLŪKOTĀ PRECE.....	4
1. Grāmatvedības programmas Horizon un Horizon Start.....	4
2. Citas grāmatvedības programmas Latvijā.....	5
V. EKONOMISKAIS UN TIESISKAIS NOVĒRTĒJUMS.....	5
1. Konkrētais tirgus	5
1.1. Konkrētās preces tirgus	5

1.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus	7
1.3. Secinājumi	7
2. Normatīvo aktu regulējums	8
VI. KONKURENCES LIKUMS PĀRKĀPUMS	8
1. SIA „FMS Software” sadarbības līgums ar dīleriem	8
2. Klientu pirezervēšana	11
3. Kopsavilkums	16
VII. ATBILDĪBA	17
1. Naudas soda aprēķins	17
2. Solidārā atbildība un tās pārņemšana uz SIA „FMS”	20
3. Kopsavilkums	21

I. IEVADS

- 1 Konkurences padome (turpmāk – KP) Lietā izvērtēja vertikālas vienošanās esamību starp grāmatvedības programmu *Horizon* un *Horizon Start* ražotāju un tās izplatītājiem – dīleriem, atbilstoši Konkurences likuma (turpmāk – KL) 11.panta pirmajā daļā noteiktajiem aizliegumiem.

II. LIETAS DALĪBNIEKI

1. SIA „FMS Software”

- 2 „FMS Software” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.40003933124, tās juridiskā adrese – Rīga, Kronvalda bulvāris 3/5. Sākotnēji SIA „FMS Software” bija programmu *Horizon* un *Horizon Start* autortiesību īpašnieks un izplatītājs; izplatīšana notika, slēdzot līgumus ar citiem komersantiem par preču tālākpārdošanu. Kopš 2013.gada aprīļa strukturālo reformu rezultātā SIA „FMS Software” ir programmu *Horizon* un *Horizon Start* autortiesību īpašnieks un līgumus ar izplatītājiem slēdz SIA „FMS”. Izmaiņu rezultātā arī SIA „FMS Software” ir pārtraucis programmas *Horizon Start* ražošanu, pārvietojot esošās *Horizon Start* licences uz *Horizon* licencēm¹.

2. SIA „FMS”

- 3 „FMS” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.40003734170, tās juridiskā adrese – Rīga, Kronvalda bulvāris 3/5. SIA „FMS” nodarbojas ar informācijas tehnoloģiju projektu vadību, finanšu un grāmatvedības konsultāciju sniegšanu, kā arī ar programmas *Horizon* izplatīšanu, ieviešanu un uzturēšanu, slēdzot līgumus ar gala lietotājiem. Kopš 2013.gada aprīļa strukturālo reformu rezultātā SIA „FMS” slēdz līgumus ar izplatītājiem par programmas tirdzniecību, kā arī vienlaikus SIA „FMS” joprojām arī pati ir izplatītājs un slēdz līgumus ar gala lietotājiem.

3. SIA „RGP”

- 4 „RGP” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.40003618014, tās juridiskā adrese – Rīga, Vestienas iela 6. SIA „RGP” nodarbojas ar resursu vadības sistēmas ieviešanu, konsultācijām, izplatīšanu, grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu.

¹ Skat. arī publiskā informācija mājas lapā http://www.fms.lv/lv/produkti/Horizon_start/ (skatīts 25.10.2013.)

4. SIA „Zemgales IT centrs”

5 „Zemgales IT centrs” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.43603011321, tās juridiskā adrese – Brīvības bulvāris 20, Jelgava. SIA „Zemgales IT centrs” nodarbojas ar grāmatvedības programmas *Horizon* izplatīšanu, datortehnikas apkalpošanu un programmatūras izstrādi.

5. SIA „Guno M”

6 „Guno M” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.48502006731, tās juridiskā adrese – Vienības 24, Druva, Saldus, Saldus novads. SIA „Guno M” nodarbojas ar grāmatvedības programmatūras izplatīšanu, ieviešanu, konsultācijām, būvmateriālu ražošanu, kā arī zoo preču tirdzniecību.

6. SIA „PC konsultants”

7 „PC konsultants” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.46102001393, tās juridiskā adrese – Kaļķu iela 10-1, Kuldīga. SIA „PC konsultants” galvenais darbības virziens ir programmatūru tirdzniecība un serviss, bez tam uzņēmums nodarbojas ar datortehnikas tirdzniecību un servisu un mākslas preču tirdzniecību.

7. SIA „FOX”

8 „FOX” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.49202000866, tās juridiskā adrese – Tārgales iela 34-1, Venstpils. SIA „FOX” nodarbojas ar grāmatvedības programmas *Horizon* licenču realizāciju nelielos uzņēmumos, programmas ieviešanu un grāmatvežu apmācību, sniedz grāmatvedības pakalpojumus nelieliem uzņēmumiem un naktsmītņu (viesnīcu) pakalpojumus.

8. SIA „Softserviss”

9 „Softserviss” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.54103023211, tās juridiskā adrese – Cēsu iela 19, Valmiera. SIA „Softserviss” nodarbojas ar datortehnikas un datorprogrammu pārdošanu.

9. SIA „I.R. Finances”

10 „I.R. Finances” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ.Nr.40003609045, tās juridiskā adrese – Vienības gatve 82-7, Rīga. SIA „I.R. Finances” nodarbojas ar SIA „FMS Software” izstrādātās grāmatvedības programmas *Horizon* tirdzniecību un konsultācijām.

III. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ

1. KNAB iesniegums

11 KP 14.11.2011. saņēma Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) 10.11.2011. iesniegumu Nr.1/9628 „Par iespējamiem pārkāpumiem grāmatvedības programmatūras ražotāja un oficiālā izplatītāja rīcībā” (turpmāk – Iesniegums).

12 KNAB Iesniegumā minēja, ka „ir saskatījis iespējamus pārkāpumus Biroja organizētā iepirkuma „Par programmas finanšu un grāmatvedības uzskaites „Horizon Start” uzstādīšanas, uzturēšanas, pielāgošanas un konsultāciju pakalpojumu sniegšanu” (iepirkuma identifikācijas Nr. KNAB 2011/8) (..) pretendenta un grāmatvedības programmas „Horizon Start” ražotāja rīcībā”.

2. Pārkāpuma lietas ierosināšana

- 13 Izvērtējot Iesniegumā minētos faktus, kā arī iegūstot papildus informāciju, KP, pamatojoties uz KL 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 3.punktu un 25.pantu, 09.12.2011. pieņēma lēmumu ierosināt lietu „*Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1., 3. un 5.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „FMS Software” un SIA „RGP” darbībās*” (turpmāk – Lieta Nr.1).
- 14 Ņemot vērā Lietas Nr.1 izmeklēšanas laikā iegūtos pierādījumus, KP, pamatojoties uz KL 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 2.punktu, 24.punktu, 09.08.2013. pieņēma lēmumu ierosināt lietu „*Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FMS”, SIA „FOX” darbībās*”. Pamatojoties uz KL 26.panta piekto daļu, KP nolēma apvienot vienā lietvedībā lietu „*Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FMS”, SIA „FOX” darbībās*” ar Lietu Nr.1, piešķirot apvienotajai lietai Nr.2890/11/03.01./21 un nosaukumu „*Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „FMS Software”, SIA „RGP”, SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FMS”, SIA „FOX” darbībās*” (turpmāk – Lieta).

3. Paziņojuma nosūtīšana

- 15 Pamatojoties uz KL 26.panta sesto daļu, KP 14.11.2013. nosūtīja SIA „FMS Software” vēstuli Nr.2032 „*Par uzaicinājumu iepazīties ar lietā Nr.2890/11/03.01./21 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „FMS Software”, SIA „RGP”, SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FMS”, SIA „FOX” darbībās” esošajiem pierādījumiem un viedokļa izteikšanu*” (turpmāk – Paziņojums²).
- 16 KP 22.11.2013. saņēma SIA „FMS Software” vēstuli Nr.FS_V-2013-39 „*Par skaidrojumu sniegšanu*”, kurā SIA „FMS Software” izsaka savu viedokli Lietā (turpmāk – Viedoklis³).
- 17 Pamatojoties uz KL 26.panta sesto daļu, KP 08.11.2013. nosūtīja SIA „PC konsultants” vēstuli Nr.2001, SIA „Guno M” vēstuli Nr.2002 un 14.11.2013. nosūtīja SIA „FMS” vēstuli Nr.2033, SIA „FOX” vēstuli Nr.2034, SIA „RGP” vēstuli Nr.2035, SIA „Softserviss” vēstuli Nr.2036, SIA „Zemgales IT centrs” vēstuli Nr.2037, SIA „I.R. Finances” vēstuli Nr.2038 „*Par uzaicinājumu iepazīties ar lietā Nr.2890/11/03.01./21 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „FMS Software”, SIA „RGP”, SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FMS”, SIA „FOX” darbībās*” esošajiem pierādījumiem un viedokļa izteikšanu”.

IV. PĀRKĀPUMA LIETĀ APLŪKOTĀ PRECE

1. Grāmatvedības programmas *Horizon* un *Horizon Start*

- 18 Grāmatvedības programmas *Horizon* (iepriekšējais nosaukums – *Apvārsnis*) un *Horizon Start* (iepriekšējais nosaukums – *Uvis*) (turpmāk abas programmas kopā – Grāmatvedības programmas) ir izstrādājusi SIA „FMS Software”, kurai pieder iepriekš minēto programmu autortiesības.

² Lietas 8.sējums, 47.lp.

³ Lietas 8.sējums, 113.lp.

- 19 Programmas *Horizon* pamata funkcionalitāte nodrošina vienotu organizācijas vadības, finanšu un grāmatvedības informācijas pārvaldību. Programma *Horizon* ir būvēta pēc moduļa principa un savstarpējā savietojamība ļauj dažāda lieluma un atšķirīgu nozaru organizācijām izvēlēties sev atbilstošu funkcionalitāti, pielāgojot to savām vajadzībām un biznesa procesiem. Programmai *Horizon* ir pieejami moduļi, kas ļauj veikt daudzlīmeņu organizatorisko finanšu uzskaiti.
- 20 Programma *Horizon Start* ir finanšu un vadības grāmatvedības programma nelieliem uzņēmumiem un iestādēm. *Horizon Start* nodrošina gan finanšu un grāmatvedības uzskaiti, gan arī paredz risinājumus organizācijas vadībai.
- 21 Ja uzņēmumam vai iestādei, kas lietojis kādu no Grāmatvedības programmām mainās prasības attiecībā uz nepieciešamajiem finanšu risinājumiem, ir iespējams pāriet no *Horizon Start* uz *Horizon*. Sākot ar 01.01.2013. SIA „FMS Software” ir pārtraukusi *Horizon Start* tirdzniecību un notikusi esošo *Horizon Start* licenču migrēšana uz *Horizon* licencēm.
- 22 Grāmatvedības programmu *Horizon* un *Horizon Start* izplatīšana notiek caur dīleru – partneru tīklu, kas ir izvietots visas Latvijas teritorijā.

2. Citas grāmatvedības programmas Latvijā

- 23 Līdz ar SIA „FMS Software” ražotajām grāmatvedības programmām *Horizon* un *Horizon Start* lietotājiem ir pieejamas arī citas alternatīvas grāmatvedības programmas. KP Lietā apkopoja informāciju par šādām grāmatvedības programmām: SIA „Tilde” programma *Tildes Jumis*, SIA „Avantime” izplatītā programma *IC – uzņēmums 8*, kas izstrādāta/ražota Krievijā un SIA „Avantime” to ir pielāgojusi un adaptējusi atbilstoši Latvijā pastāvošajiem normatīvajiem aktiem, SIA „Zalktis” programmas *Zalktis* un *Krivulis*, kā arī Microsoft grāmatvedības produkti *Dynamics AX* un *Dynamics NAV*.

V. EKONOMISKAIS UN TIESISKAIS NOVĒRTĒJUMS

1. Konkrētais tirgus

- 24 Konkrētais tirgus KL 1.panta 4.punkta izpratnē ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.

1.1. Konkrētās preces tirgus

- 25 Saskaņā ar KL 1.panta 5.punktu konkrētās preces tirgū ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.
- 26 KP Lietā veica izpēti, analizējot citas tirgū pieejamās grāmatvedības programmas, kā arī to ražotāju vai izplatītāju pārstāvju viedokļus par tirgu.
- 27 Ņemot vērā iegūtos rezultātus, KP konstatē, ka līdz ar grāmatvedības programmām *Horizon* un *Horizon Start*, tirgū ir pieejamas arī citas grāmatvedības programmas, tomēr no piedāvājuma puses aizvietojamība ir ierobežota ar apstākli, ka ne visas grāmatvedības programmas spēj nodrošināt to, ka klienta līdz šim uzkrātie dati var tikt pārvietoti uz jauno grāmatvedības programmu, gadījumos, ja klients nolemj grāmatvedības programmu nomainīt. KP secinājumu par pārslēgšanās barjerām tieši apliecina arī aptaujāto tirgus dalībnieku viedokļi.
- 28 Saskaņā ar SIA „Avantime” 04.07.2012. Sarunu protokolā sniegto informāciju „*mēdz būt gadījumi, kad klienti atsakās no programmas, piemēram, ja nomainās klientam grāmatvedis un tas pieradis strādāt ar citu grāmatvedības programmu vai arī kaut kas*”

nepatīk esošās programmas lietošanā (..) Tas nav bieži, ka klienti maina savu grāmatvedības programmu (..) Ja nepieciešams ir iespējams pāriet uz citu grāmatvedības programmu. SIA „Avantime” piedāvā risinājumu, ka datus no vienas programmas var ieintegrēt citā. Tas viss ir tehnisks jautājums kā, piemēram, datus no divām dažādām programmām salikt kopā, kas ir izdarāms”.

29 SIA „Tilde” saskaņā ar 30.05.2012. Sarunu protokolā sniegto informāciju uzskata, „ja ilgstoši ir lietota kāda viena grāmatvedības programma, tad pāriet uz pavisam citu ir sarežģīti. Praktiski neiespējami ir pārņest pavadzīmes, finanšu dokumentus. Iespējams pārņest pamata katalogus – preču sarakstu, partneru sarakstu”.

30 SIA „Microsoft Latvia” saskaņā ar 14.09.2012. Sarunu protokolā sniegto informāciju uzskata, „ja klients ir lietojis kādu citu grāmatvedības programmu un nolemj pāriet uz „Dynamics NAV” vai „Dynamics AX” tas tehniski ir iespējams. Tas cik šāda pāreja ir vienkārša vai sarežģīta lielā mērā atkarīgs no uzņēmuma lieluma un datu apjoma”.

31 Līdz ar to KP secina, ka katra klienta gadījums ir vērtējams atsevišķi un individuāli, ņemot vērā specifiskās biznesa vajadzības, kā arī attiecīgās programmas savietojamību ar citām klienta lietotajām programmām.

32 KP uzskata, ka, vērtējot Grāmatvedības programmu aizvietojamību, jāņem vērā, ka grāmatvedības programmas nevar tikt aizvietotas ar resursu vadības programmām, kas nav grāmatvedības programmas, jo grāmatvedības uzskaiti regulē specifiski normatīvie akti, saskaņā ar kuriem grāmatvedības uzskaitē ir obligāta personām, kuras veic saimniecisko darbību, un valsts, pašvaldības iestādēm, kas tiek finansētas no valsts vai pašvaldības budžeta.

33 KP secina, ka pastāv atšķirības starp privāto un publisko iestāžu grāmatvedības uzskaiti. Tāpat kā pastāv atšķirība starp lielu uzņēmumu un, piemēram, individuālo komersantu grāmatvedības uzskaiti. Šo atšķirību veido ne tikai normatīvajos aktos izvirzītās prasības, bet arī darījumu apjoms, intensitāte, nodarbināto skaits u.tml. KP secina, ka publiskās iestādes izmanto tās pašas elektroniskai grāmatvedības uzskaitē izstrādātās grāmatvedības programmas, ko privātas sabiedrības, bet atšķiras programmas konfigurācija. Šo secinājumu apliecina arī KP aptaujātie citu grāmatvedības programmu izplatītāji, norādot, ka ne visās grāmatvedības programmās ir attīstīta tā funkcionalitāte, kas, piemēram, nepieciešama tieši valsts un pašvaldību iestādēm.

34 Līdz ar to, vērtējot grāmatvedības programmu *Horizon* un *Horizon Start* aizvietojamību ar citām grāmatvedības programmām no pieprasījuma puses, KP secina, ka klientam, mainot grāmatvedības programmu, rodas pārslēgšanās izmaksas⁴, kā arī būtiska loma ir pieradumam, ka grāmatvedis, kurš ir pieradis lietot vienu konkrētu grāmatvedības programmu, nelabprāt vēlas to mainīt. Kā arī KP secina, ka grāmatvedības programmu tirgū ir pieejamas alternatīvas programmām *Horizon* un *Horizon Start*, bet tas vai šīs alternatīvās programmas ir piemērojamas, atkarīgs no klienta – lietotāja specifikas.

35 SIA „FMS Software” Viedoklī⁵, par Grāmatvedības programmu aizvietojamību norāda, ka „Pirms grāmatvedības programmas iegādes uzņēmumi un iestādes izvērtē, kuru programmu izvēlēties. Šādu izvēli izdara kā jaunizveidoti uzņēmumi, tā uzņēmumi, kuri attīstās un to esošās grāmatvedības programmas nenodrošina biznesa vajadzībām nepieciešamās funkcijas (jauni produkti, jauni tirgi, cita loģistika, vēlme veikt pašiem noteiktas papildus funkcijas u.tml.). Tas pats attiecas uz valsts un pašvaldības iestādēm. Attiecīgi uzņēmumi un iestādes veic tirgus izpēti un analizē tirgū pieejamos grāmatvedības programmu produktus un to cenas. Valsts un pašvaldības iestādes veic publiskos iepirkumus par grāmatvedības programmas iegādi, kuros piedalās vairāki uzņēmumi ar dažādām grāmatvedības programmām. Iepirkumu rīkošana publiskajā

⁴ KP piezīme – neērtības gan patērētā laika ziņā, gan tam nepieciešamie finansiālie ieguldījumi.

⁵ SIA „FMS Software” Viedoklis - Lietas 8.sējums 113.lp.

sektorā neatspēkojami apliecina, ka pastāv konkurence dažādu grāmatvedības programmu izplatītāju starpā. Valsts vai pašvaldības iestādes, kā arī citas personas, kas Publisko iepirkumu likuma kontekstā ir uzskatāmas par pasūtītāju, lai ieviestu jaunu grāmatvedības sistēmu, kas nodrošinātu pasūtītāja nepieciešamās funkcijas grāmatvedības jomā, rīko iepirkumu par grāmatvedības programmu piegādi vai izstrādi, nevis par grāmatvedības programmas Horizon piegādi. Šajos iepirkumos konkurē vairāku ražotāju grāmatvedības programmas (..) Savukārt, ja grāmatvedības programma neatbilst uzņēmuma vai iestādes vajadzībām, grāmatvedes ieradumam un datu pārnesanas sarežģītībai vairs nav noteicošā loma pretstatā nepieciešamībai nodrošināt klienta vajadzības atbilstošā apjomā. Tādi paši secinājumi ir izdarāmi situācijā, ja, izvēloties citu grāmatvedības programmu, rodas finansiāls ieguvums uzņēmumam vai iestādei. Kā piemērus var minēt Lietuvā esošās ministriju atbildes uz KPI [Konkurences padomes Izpilddirekcija] informācijas pieprasījumiem visām ministrijām un to padotībā esošajām iestādēm, kurās iekļauti piemēri par to, ka ir nomainīta grāmatvedības programma daudzās iestādēs, lai realizētu tā saucamo resursu vadības centralizāciju, ar nolūku veikt optimālāku resursu uzskaiti, kā arī atsevišķus FMS Software apkopotus piemērus, kad grāmatvedības programmas lietotāji privātajā sektorā nomaina vienu grāmatvedības programmu pret citu.”

- 36 Izvērtējot iepriekš minēto argumentu, KP pievienojas SIA „FMS Software” viedoklim un secina, ka Lietuvā konkrētās preces tirgus ir grāmatvedības uzskaites programmu izplatīšana. Konkrētās preces tirgus, tostarp, ietver arī visa veida konsultācijas vai pēcpārdošanas pakalpojumus, kas attiecas uz konkrētās preces izmantošanu. Lai gan pastāv būtiskas pārslēgšanās barjeras un ir novērojama tendence klientu vidū ilgstoši izmantot tikai vienu grāmatvedības uzskaites programmu, Lietas ietvaros konkrētās preces tirgus šaurāk netiek definēts, jo tas nevar ietekmēt Lietuvā sniegto pārkāpuma vērtējumu. Tā kā Lietuvā tika konstatēta vienošanās, kuras mērķis ir ierobežot konkurenci, tad šāda veida lietās tirgus precīzai definēšanai nav izšķiroša nozīme⁶.

1.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- 37 Saskaņā ar KL 1.panta 3.punktu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.
- 38 Grāmatvedības programmas izmantošana ir cieši saistīta ar valodu un pastāvošajiem normatīvajiem aktiem, kas ietekmē grāmatvedības uzskaites programmu funkcionēšanu. Kā arī gala lietotājam – klientam pēc grāmatvedības programmas iegādāšanās vēl nepieciešama tās uzstādīšana un vairumā gadījumu arī konsultācijas par attiecīgās programmas lietošanu. Ņemot vērā iepriekš minēto valodas un normatīvo aktu faktoru, konsultāciju sniedzējam jābūt atbilstoši kvalificētam un jāpārzina vietējie tiesību akti. Turklāt neviens no aptaujātajiem tirgus dalībniekiem nav izteicis pieņēmumu, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus būtu plašāks par Latviju.
- 39 Ņemot vērā minēto un to, ka Lietuvā tiek vērtēta vienošanās, kas satur konkurences ierobežojumu pēc mērķa, KP secina, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus Lietas ietvaros ir Latvijas Republikas teritorija.

1.3. Secinājumi

- 40 Ņemot vērā iepriekš minēto, KP secina, ka Lietuvā konkrētais tirgus ir grāmatvedības uzskaites programmu izplatīšana Latvijas Republikas teritorijā. Citās lietās pie citiem faktiskajiem apstākļiem konkrētais tirgus var tikt definēts šaurāk.

⁶ Augstākās tiesas Senāta 01.09.2011. spriedums Nr.92/2011 *Papyrus*, 13.punkts

2. Normatīvo aktu regulējums

- 41 KL 11.panta pirmā daļa nosaka, ka „*ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās (..) par tirgus sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus*”.
- 42 Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.797 „*Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam*” (turpmāk – Noteikumi Nr.797) nosaka atsevišķu tirgus dalībnieku vertikālās vienošanās, kuras tiek atbrīvotas no KL 11.panta pirmajā daļā minētajiem aizliegumiem. Noteikumu 2.1.apakšpunktā ir noteikts, ka „*vertikālā vienošanās ir vienošanās, kuru noslēguši divi vai vairāki tirgus dalībnieki, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un kura attiecas uz vienošanās preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem*”.
- 43 Atbilstoši Lietas apstākļiem vienošanās starp tirgus dalībniekiem par Grāmatvedības programmu izplatīšanu ir vērtējama kā vertikālā vienošanās Noteikumu Nr.797 2.1.apakšpunkta izpratnē. Saskaņā ar Noteikumu Nr.797 8.2. un 8.2.1.apakšpunktu „*vertikālā vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja vienošanās mērķis (..) ir ierobežot klientu loku vai teritoriju, kurā pircējs ir tiesīgs pārdot vienošanās preces, izņemot: (..) aizliegumu veikt aktīvo pārdošanu ekskluzīvajās teritorijās vai ekskluzīvajām klientu grupām, ko piegādātājs rezervējis sev vai piešķīris citam pircējam*”.
- 44 Lai konstatētu KL 11.panta pirmās daļas noteikto aizliegtās vienošanās pārkāpuma tiesisko sastāvu – konkurences ierobežojums pēc mērķa, ir nepieciešams izvērtēt, kāds ir vienošanās saturs un objektīvie mērķi. Papildus var būt nepieciešams izvērtēt arī tirgus dalībnieku faktisko rīcību (uzvedību), kas var sniegt ietvaru, kādā tie ir īstenojuši vienošanos.

VI. KONKURENCES LIKUMS PĀRKĀPUMS

- 45 KP Lietuvā analizēja SIA „FMS Software” noslēgtos sadarbības līgumus ar dīleriem par programmu izplatīšanu, tobrīd SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un dīleru savstarpējo elektronisko saraksti, kā arī Lietas dalībnieku-dīleru skaidrojumus.

1. SIA „FMS Software” sadarbības līgums ar dīleriem

- 46 Lietuvā ir SIA „FMS Software” un dīleru sadarbības līgumi par programmu izplatīšanu:
- 1) SIA „FMS Software” un SIA „FMS” 24.07.2007. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2007-37;
 - 2) SIA „FMS Software” un SIA „PRO LINE D” 11.08.2010. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2010-28;
 - 3) SIA „FMS Software” un SIA „DPP Baltija” 24.07.2007. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2007-11;
 - 4) SIA „FMS Software” un SIA „TBM” 24.07.2007. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2007-26;
 - 5) SIA „FMS Software” un SIA „Arise” 24.07.2007. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2007-7;
 - 6) SIA „FMS Software” un SIA „RGP” 24.07.2007. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2007-23;
 - 7) SIA „FMS Software” un SIA „IR Finances” 24.07.2007. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2007-14;
 - 8) SIA „FMS Software” un SIA „SGP” 28.11.2011. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2011-35.

- 9) SIA „FMS Software” un SIA „4 Solutions” 17.11.2009. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2009-70;
- 10) SIA „FMS Software” un SIA „IVIKS” 22.10.2010. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2010-44;
- 11) SIA „FMS Software” un SIA „LF Eksperts” 21.06.2011. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2011-9;
- 12) SIA „FMS Software” un SIA „Zemgales IT centrs” 24.07.2007. Sadarbības līgums par programmu izplatīšanu Nr.FS-2007-29.
- 47 Bez tam Lietā ir SIA „FMS Software” 2011.gada sadarbības līguma ar izplatītājiem parauga noraksts.
- 48 Izvērtējot augstāk uzskaitītos SIA „FMS Software” sadarbības līgumus ar dīļeriem par programmu izplatīšanu, kā arī ar SIA „FMS Software” 28.03.2012. „*Paskaidrojumiem pārbaudes lietā Nr.2890/11/03.01./21*” (turpmāk – Paskaidrojumi Nr.1) iesniegto SIA „FMS Software” 2011.gada sadarbības līguma ar izplatītājiem parauga norakstu (turpmāk – Līgums), KP secina, ka visos Līgumos ir 4.1.punkts, kas nosaka, ka (*)⁷.
- 49 Līguma 4.1.punkta pirmais teikums norāda uz datu bāzes izveidi par potenciālajiem SIA „FMS Software” dīļeru klientiem. Attiecīgā informēšanas kārtība pati par sevi nav aizliegta. Taču turpmākie teikumi 4.1.punktā norāda uz sekām, kas izriet no klienta reģistrēšanas datu bāzē – attiecīgais dīļeris iegūst „priekšroku uz pārdošanas procesu”. Minētā priekšrocība norāda uz dīļeru savstarpējo attiecību regulēšanu, proti, vienīgais dīļeris, kas drīkst virzīt pārdošanas procesu, ir tas, kurš pirmais ir informējis SIA „FMS Software”. Priekšrocība saglabājas uz noteiktu termiņu ar nosacījumu, ka klients tam neiebilst. Šāda kārtība ir vērsta uz dīļeru savstarpējās konkurences mazināšanu Grāmatvedības programmu tirdzniecībā. Tā kā reģistrēšana attiecas uz potenciālajiem klientiem, kuriem vēl nav pārdota attiecīgā prece, dīļeriem savstarpēji nav iespējams sacensties par Grāmatvedības programmu piedāvāšanu par izdevīgākiem nosacījumiem. Tas, savukārt, ierobežo klientiem pieejamo labumu no dīļeru savstarpējās konkurences. Tādējādi Līguma 4.1.punktā ietvertu priekšrocību piešķiršana, kas ir pielīdzināma tirgus sadalei pēc klientiem, ir vērsta uz konkurences ierobežošanu Grāmatvedības programmu izplatītāju starpā.
- 50 SIA „FMS Software” 18.02.2013. vēstulē Nr.FS-V-2013-5 „*Par skaidrojumu sniegšanu*” (turpmāk – Paskaidrojumi Nr.2), komentējot Līguma 4.1.punktu, minēts, ka tas (*)⁸.
- 51 KP norāda, ka attiecīgie paskaidrojumi attiecas uz datu bāzes sistēmas eksistēšanu tās sākotnēji paredzētajā formā. Ņemot vērā, ka datu bāzes izveide pati par sevi nav vērsta uz konkurences ierobežošanu, attiecīgais mērķis izriet no Līguma 4.1.punkta otrā un trešā teikuma. Datu bāzes izveide pēc būtības nav Līguma 4.1.punkta mērķis, bet gan līdzeklis, lai nodrošinātu, ka dīļeriem tiek veikta potenciālo klientu uzskaitē, lai nodrošinātu šo klientu sadali starp tiem. Savukārt tas, ka datu bāze ir nepieciešama licenču piešķiršanai, neizriet no Līguma 4.1.punkta teksta, jo informēšana norit par potenciālajiem klientiem, kuriem vēl nav pārdota attiecīgā Grāmatvedības programma.
- 52 Paskaidrojumos Nr.1 SIA „FMS Software” norāda, ka „*starp SIA „FMS Software” un izplatītājiem notiek komunikācija ar mērķi izplatīšanas procesus padarīt efektīvākus un izzināt klientu vēlmes, bet nekaitējot konkurencei izplatītāju starpā. Piemēram, lai SIA „FMS Software” varētu identificēt personu, kura potenciāli izmantos SIA „FMS Software” ražoto produktu un izvērtēt vai potenciālais klients neapdraudētu SIA „FMS Software” ražošanas tehnoloģijas, autortiesības, kā arī, lai izvērtētu, vai Izplatītājs*

⁷ (*)

⁸ (*)

- potenciālajam klientam piedāvā piemērotāko programmproduktu, Izplatītājs sniedz informāciju SIA „FMS Software” par potenciālo darījumu un potenciālo klientu”.*
- 53 SIA „FMS Software” Viedoklī norāda, ka Līguma 4.1.punkta mērķis „(..) bija veicināt dīleru aktivitāti, piesakot darījumus pie ražotāja, lai ražotājs spētu plānot savus ieņēmumus, apzināt potenciālo klientu loku, kas nepieciešams, lai cita starpā lemtu par ieguldījumiem sava produkta attīstībā, ņemot vērā plānotos ieņēmumus un potenciālo klientu darbības sfēru un intereses, kā arī piedāvāt dīlerim konkrētajam klientam atbilstošāko piedāvājumu, novērstu konkrētā dīlera zināšanām un prasmēm neatbilstošu, attiecīgi nekvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu klientam, piešķirt dīlera pieprasītu ražotāja atlaidi klientam”.
- 54 KP noraida šos SIA „FMS Software” apgalvojumus, jo Līguma 4.1.punkta tiešs mērķis ir sniegt attiecīgajam dīlerim priekšroku uz konkrēto klientu uz noteiktu laika periodu, nevis palīdzēt SIA „FMS Software” plānot nākotnes biznesa attīstību.
- 55 KP uzskata, ka, gadījumā, ja SIA „FMS Software” caur Līguma 4.1.punktā noteikto būtu vēlējusies iegūt informāciju par potenciālajiem klientiem, lai plānotu ieņēmumus un vai nepieciešamos ieguldījumus programmas attīstībā, tad tajā nebūtu minēts, ka (*).
- 56 KP uzskata, ka Līguma 4.1.punktā minētais nesniedz SIA „FMS Software” iespēju pārliecināties par dīlera zināšanām un to, lai klientam tiktu piedāvāts vajadzībām atbilstošs un kvalitatīvs pakalpojums. Lietā ir SIA „FMS Software” dīleru viedokļi par sākotnējās sadarbības uzsākšanu ar SIA „FMS Software” un darbībām, kādas nepieciešams veikt, lai kļūtu par dīleri. Dīleri norādījuši, ka to zināšanas ir tikušas pārbaudītas, kā arī SIA „FMS Software” regulāri rīko dīleriem seminārus, lai papildinātu zināšanas un pilnveidotu kompetences, līdz ar to KP uzskata, ka uzņēmumi, kuri ir kļuvuši par SIA „FMS Software” dīleriem, ir kompetenti un spējīgi izvēlēties klienta vajadzībām atbilstošāko Grāmatvedības programmas risinājuma piedāvājumu. KP norāda, ka, gadījumā, ja SIA „FMS Software” vēlas pārbaudīt dīleru kompetenci un zināšanas, to ir iespējams veikt ar mazāk ierobežojošām metodēm un tam noteikti nav nepieciešama klienta piereservēšana uz noteiktu laika periodu kādam konkrētam dīlerim.
- 57 SIA „FMS Software” Viedoklī norāda, ka „*Līguma 4.1. punkts faktiski netika realizēts. Respektīvi, iepriekšējās paziņošanas sistēma neeksistēja. Neskatoties uz to, ka šāds Līguma punkts pastāvēja, FMS Software nekad neizveidoja reģistrēšanās sistēmu un neprasīja minētā līguma punkta izpildi. FMS Software nereti bija informēts par dīleru plāniem, jo FMS Software sniedz tehniska rakstura konsultācijas dīleriem, kā arī izvērtēja atlaižu pieprasījumus. Taču FMS Software nekad neinformēja citu dīleri par konkurējošā dīlera plāniem. To viennozīmīgi pierāda tas, ka KPI A.S. elektroniskajā sarakstē šādus pierādījumus nav atradusi. Turklāt FMS Software nekad nav ne draudējusi, ne ieviesusi sankcijas pret tiem dīleriem, kuri realizēja darījumu ar klientu, par kuru pirmais konsultējies vai atlaidi bija pieprasījis cits dīleris. Attiecīgi dīlera komunikācija ar FMS Software, kurai ir racionāls un ar preces pārdošanu saistīts likumīgs pamatojums, nekad, pat teorētiskā līmenī, nesniedza tam garantiju, ka tieši šis dīleris būs tas, kurš realizēs pārdošanu klientam. Uzsveram, ka saskaņā ar Līguma 4.1.punktu lēmums, ar kuru dīleri sadarboties, bija atkarīgs no klienta”.*
- 58 KP piekrīt SIA „FMS Software” apgalvojumam, ka Lietā nav pierādījumu par faktiskas Līguma 4.1.punktā minētās datu bāzes pastāvēšanu, bet norāda, ka šādas datu bāzes neesamība neietekmē faktu, ka SIA „FMS Software” ar Līguma 4.1.punktu bija izveidojusi un realizēja starp dīleriem klientu piereservēšanas sistēmu. Sistēmas esamību tieši apliecina arī SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „PC konsultants” pārstāvja A.D. savstarpējā sarakste, kur SIA „PC konsultants” pārstāvis informē, kurus klientus vēlas piereservēt un A.S. piekrītot atbild: (*), skat. Tabula Nr.3, kurā redzama visas konkrētās epizodes sarakste.

- 59 Ņemot vērā iepriekš minēto, KP uzskata, ka SIA „FMS Software” Viedoklī, kā arī Paskaidrojumos Nr.1 un Nr.2 minētie apgalvojumi ir nepamatoti. Ņemot vērā, ka Līguma 4.1.punkta mērķis ir konkurences ierobežošana (klientu sadale starp izplatītājiem), nav nepieciešams izvērtēt un pierādīt, ka vienošanai ir konkurenci ierobežojošas sekas. Līgumu faktiskas piemērošanas vai izpildes pierādīšana nav noteicoša KL 11.panta pirmās daļas piemērošanai attiecībā uz vienošanās, kas pēc sava mērķa ierobežo konkurenci⁹.
- 60 Turklāt vienošanās nav atbrīvota no aizlieguma saskaņā Noteikumu Nr.797 8.2.1.apakšpunktu, jo tā ierobežo klientu loku, kurā izplatītāji ir tiesīgi tirgot Grāmatvedības programmas, ņemot vērā, ka ir piešķirta priekšrocība dīlerim, kurš pirmais piezervējis konkrēto klientu.
- 61 KP nepiekrīt SIA „FMS Software” Viedoklī minētajam par to, uz kā pamata vienošanās būtu atbrīvojama no aizlieguma, saskaņā ar KL 11.panta otro daļu, jo attiecīgi vienošanās nosacījumi, kas satur ierobežojumu pēc mērķa, ir uzskatāmi par nesamērīgiem un nav nepieciešami SIA „FMS Software” norādīto mērķu sasniegšanai, turklāt nav norādīts kā attiecīgā vienošanās radītu labumu patērētājiem.

2. Klientu piezervēšana

- 62 Lai noteiktu, vai Līguma 4.1.punktā ietvertais nodoms ierobežot konkurenci dīleru starpā, izriet arī no tirgus dalībnieku uzvedības, KP pārbaudīja komunikāciju starp SIA „FMS Software” un tās Grāmatvedības programmu izplatītājiem. Izvērtējot Lietuvā esošo SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un dīleru savstarpējo elektronisko saraksti, KP secina, ka dīleri, kā tas ir minēts Līguma 4.1.punktā, veica klientu piezervēšanu, kas ir uzskatāms par līdzekli priekšrocību nodrošināšanai izplatītāju starpā attiecībā uz klientiem, ar kuriem norit pārrunas par Grāmatvedības programmu pārdošanu.

2.1. SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Guno M” pārstāvja U.L. elektroniskā sarakste par klienta piezervēšanu

Tabula Nr.1.

SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Guno M” pārstāvja U.L. 16.12.2010. elektroniskā sarakste (*).

Tabula Nr.2.

SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Guno M” pārstāvja U.L. 09.02.2011. un 16.12.2010. elektroniskā sarakste (*).

- 63 SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Guno M” pārstāvja U.L. 16.12.2010. elektroniskajā sarakstē, SIA „Guno M” informē SIA „FMS Software”, ka vēlas rezervēt potenciālo klientu (skat. Tabula Nr.1.). SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Guno M” pārstāvja U.L. 09.02.2011. elektroniskajā sarakstē A.S. pēc kāda laika interesējas, kas ar šo darījumu ir noticis un U.L. skaidro kāds ir tā statuss (skat. Tabula Nr.2).
- 64 Saskaņā ar 14.08.2013. Protokolu SIA „Guno M” paskaidrojums par minētajiem e-pastiem ir šāds: *„,Pirmā nakts” nozīmē, ka ir notikusi pirmā tikšanās ar klientu. Vai arī šajā kontekstā, iespējams, pirmā tikšanās jau ir notikusi. „Vēlos aizrunāt” šeit nozīmē „Vēlos informēt”, ka dodamies uz pirmo tikšanos. A.S. atbilde nozīmē, ka mums vēl veiksmi pirmajā tikšanās. Nevar izslēgt, ka uz to brīdi [klients] jau bija kādam dīlerim.*

⁹ Administratīvās apgabaltiesas 07.10.2013. spriedums lietā Nr.A43013212 *Optimums*, 7.punkts

Man nebija informācijas vai [klients] bija vai gribēja sadarboties ar kādu citu dīleri paralēli. Nezinu, nedomāju, neatceros tādu gadījumu, ka A.S. būtu mums informējis, ja kāds potenciālais klients būtu līgumattiecībās ar citu FMS dīleri”.

- 65 19.09.2013. Sarunu protokolā (turpmāk – Sarunu protokols) SIA „FMS Software” paskaidrojums par minētajiem e-pastiem ir šāds: (*).
- 66 Saskaņā ar SIA „FMS Software” 26.09.2013. papildus skaidrojumu Sarunu protokolam (turpmāk – Papildus skaidrojums): (*).
- 67 KP vērtējumā A.S. un SIA „Guno M” pārstāvja U.L. elektroniskā sarakste tieši apliecina Līguma 4.1.punkta praktisku realizāciju – dīleris veic klienta rezervēšanu.
- 68 KP noraida SIA „FMS Software” Papildus skaidrojumos Sarunu protokolam minēto, jo no pušu rīcības neizriet, ka SIA „FMS Software” ir bijusi nepieciešama šāda informācija par potenciālo klientu, lai attīstītu savu produktu (skat. arī šī Lēmuma VI. sadaļu). Kā tas izriet no Līguma 4.1.punkta, informēšana ir saistīta ar priekšrocību piešķiršanu konkrētajam izplatītājam.

2.2. SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „PC konsultants” valdes priekšsēdētāja A.D. elektroniskā sarakste par klienta rezervēšanu

Tabula Nr.3.

SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „PC konsultants” valdes priekšsēdētāja A.D. 25.05.2011. elektroniskā sarakste (*).

- 69 SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „PC konsultants” valdes priekšsēdētāja A.D. 25.05.2011. elektroniskajā sarakstē SIA „PC konsultants” pārstāvis A.D. informē SIA „FMS Software”, ka ir sākušās pārrunas ar diviem klientiem un viņš vēlas tos rezervēt, A.S. atbild, ka ir šo informāciju atzīmējis (skat. Tabula Nr.3).
- 70 Saskaņā ar 14.08.2013. Sarunu protokolu SIA „PC konsultants” paskaidro, ka: *„vēlējās pierēģistrēt klientu, tomēr klientu darījumi nenotika, viņi izvēlējās citu programmu. Arī no dīlera puses vēlos parādīt ražotājam savas aktivitātes”.*
- 71 Sarunu protokolā SIA „FMS Software” paskaidrojums par minēto e-pastu: (*).
- 72 Papildus skaidrojumu 2.2.punktā e-pasts tiek skaidrots tāpat kā iepriekš jau minētie e-pasti 2.1.punktā, skat 2.1.punkta SIA „FMS Software” Papildus skaidrojumu.
- 73 Izvērtējot SIA „PC konsultants” un A.S. elektronisko saraksti, KP secina, ka tā tieši apliecina Līguma 4.1.punkta praktisku realizāciju – dīleris veic klienta rezervēšanu, no kā neizriet, ka informēšana būtu saistīta ar Grāmatvedības programmu attīstību. Minēto apliecina arī SIA „PC konsultants” pārstāvis A.D., paskaidrojot konkrēto saraksti.

2.3. SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Zemgales IT centrs” valdes priekšsēdētāja G.K. elektroniskā sarakste par klienta rezervēšanu.

Tabula Nr.4.

SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Zemgales IT centrs” valdes priekšsēdētāja G.K. 02.11.2010. un 08.11.2010. elektroniskā sarakste (*).

- 74 SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Zemgales IT centrs” valdes priekšsēdētāja G.K. 08.11.2010. un 02.11.2010. elektroniskajā sarakstē G.K. informē SIA

„FMS Software”, ka atkārtoti pierēģistrē klientus. A.S. informē, ka arī citi dīleri ir interesējušies par šiem klientiem un vaicā kāda varētu būt klientu reakcija, ka citu dīleru nebūs (skat. Tabula Nr.4).

- 75 21.08.2013. Sarunu protokolā SIA „Zemgales IT centrs” paskaidroja konkrēto e-pastu: (*)¹⁰.
- 76 Sarunu protokolā SIA „FMS Software” paskaidro, ka e-pastā (*).
- 77 SIA „FMS Software” Papildus skaidrojumā tiek minēts: (*).
- 78 Izvērtējot SIA „Zemgales IT centrs” un A.S. savstarpējo saraksti, KP secina, ka tā tieši apliecina Līguma 4.1.punkta praktisku realizāciju – dīleris veic klienta rezervēšanu.
- 79 KP noraida SIA „FMS Software” Sarunu protokolā un Papildus skaidrojumā minēto, ka (*), jo no minētās sarakstes ir tieši redzams, ka dīleris nevis informē par iespējamo darījumu, bet klientu rezervē, turklāt atkārtoti (*). Faktu, ka SIA „Zemgales IT centrs” klientu vēlas rezervēt, apliecina arī A.S. rakstītais, ka ir ienākuši (*), kā arī jautājums, vai klients (*), kas tieši sasaucas arī ar Līguma 4.1.punktā minēto un paredz, ka pēc reģistrēšanas attiecīgajam dīlerim ir priekšroka, (*). KP noraida SIA „FMS Software” viedokli, ka attiecīgā informācija nepieciešama plānošanas nolūkos, skat. KP izvērtējumu šī lēmuma VI. sadaļas 1.punktā.

2.4. SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Zemgales IT centrs” valdes priekšsēdētāja G.K. elektroniskā sarakste par klienta pierēzervēšanu

Tabula Nr.5.

SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Zemgales IT centrs” valdes priekšsēdētāja G.K. 07.10.2010. elektroniskā sarakste (*).

- 80 SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „Zemgales IT centrs” valdes priekšsēdētāja G.K. 07.10.2010. elektroniskā sarakste, kurā SIA „Zemgales IT centrs” pārstāvis G.K. interesējas par klientu, kā arī informē, ka, lai šo klientu pierēģistrē viņam, ja tas nav reģistrēts jau kādam citam dīlerim. A.S. informē par iespējamām akcijām, ko var piedāvāt šim klientam (skat. Tabula Nr.5).
- 81 21.08.2013. Sarunu protokolā SIA „Zemgales IT centrs” sniedza paskaidrojumus par konkrēto e-pastu: (*)¹¹. (*)¹².
- 82 Sarunu protokolā SIA „FMS Software” paskaidro, ka ar šo e-pastu: (*).
- 83 KP secina, ka SIA „Zemgales IT centrs” un A.S. elektroniskajā sarakstē redzama Līguma 4.1.punkta praktiska realizācija, turklāt no SIA „Zemgales IT centrs” rakstītā (*) un skaidrojuma ir tieši redzams, ka: 1)dīleri ar šo klientu rezervēšanas sistēmu rēķinās – SIA „Zemgales IT centrs” pārstāvis apzinās, ka tas nevarēs pretendēt uz attiecīgo klientu, gadījumā, ja to ir pierēzervējis kāds cits; 2)sistēma tiek praktiski realizēta saskaņā ar Līguma 4.1.punktu – priekšroka tam dīlerim, kurš klientu pierēģistrējis visātrāk.
- 84 Ņemot vērā minēto, KP SIA „FMS Software” paskaidrojumus Sarunu protokolā uzskata par nepamatotiem.

¹⁰ (*)

¹¹ (*)

¹² (*)

2.5. SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „PC konsultants” valdes priekšsēdētāja A.D. elektroniskā sarakste par klienta rezervēšanu.

Tabula Nr.6.

SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „PC konsultants” valdes priekšsēdētāja A.D. 20.01.2011. elektroniskā sarakste (*).

- 85 SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S. un SIA „PC konsultants” valdes priekšsēdētāja A.D. 20.01.2011. elektroniskā sarakste, kurā SIA „PC konsultants” pārstāvis A.D. raksta A.S. konsultējoties par atlaižu apmēru klientam, informē, lai viņam pierēģistrē vienu iespējamo klientu, kā arī raksturo šī iespējamā klienta specifiku (skat. Tabula Nr.6).
- 86 14.08.2013. Sarunu protokolā SIA „PC konsultants” sniedza paskaidrojumus par konkrēto e-pastu: (*)¹³.
- 87 SIA „FMS Software” Papildus skaidrojumos minēts, ka: (*).
- 88 KP secina, ka SIA „PC konsultants” un A.S. savstarpējā sarakste, kā arī SIA „PC konsultants” skaidrojums tieši apliecina Līguma 4.1.punktu praktisku realizāciju – dīleris (*), neskatoties uz to, ka (*).
- 89 KP nevērtē SIA „FMS Software” Papildus skaidrojumā minēto par atlaidēm un to saņemšanas kārtību, jo tas neattiecas uz Lietas pārkāpuma sastāvu.
- 90 SIA „FMS Software” Viedoklī par elektronisko saraksti norāda, ka „*KPI ir ignorējusi FMS Software, A.S. un dīleru Lietā sniegtos skaidrojumus par Līguma 4.1. punkta mērķi un realizāciju, kā arī par konkrēto elektronisko saraksti, tos neanalizējot, nepārbaudot un arī nesniedzot argumentus to noraidīšanai. Tā kā Lietas dalībnieki savos skaidrojumos norāda rīcības atbilstību nozares specifikai (nepieciešamība saņemt ražotāja atlaides, iesniedzot piedāvājumu klientam, ražotāja nepieciešamība novērtēt produkta atbilstību potenciālajam klientam, nepieciešamību novērtēt dīlera kapacitāti potenciāla darījuma realizēšanā, u.tml.), tad KPI ignorējot šos skaidrojumus, nav ņēmusi vērā arī konkrēto ekonomisko kontekstu*”.
- 91 KP paskaidro, ka Lietā nav ignorēti A.S. un dīleru SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M” un SIA „Zemgales IT centrs” sniegtie skaidrojumi par elektronisko saraksti. Tieši ņemot vērā dīleru skaidrojumus, KP secina, ka Līguma 4.1.punkts ne tikai pēc tā mērķa paredzēja konkurences ierobežošanu, bet elektroniskā sarakste apliecina, ka tas vismaz daļēji praktiski tika veikts, savukārt dīleru skaidrojums vēl papildus apliecina, ka šāda rezervēšana tiešām pastāvēja un dīleri ar šo faktu rēķinājās. Tā, piemēram, dīleris SIA „PC konsultants” Sarunu protokolā, komentējot klientu rezervēšanas sistēmu, minējis, ka (*), bet, ņemot vērā to dīleru, kuru e-pasti apliecina Līguma 4.1.punkta praktisku realizāciju, ģeogrāfisko izvietojumu: SIA „PC konsultants” – Kuldīga, SIA „Guno M” – Saldus, SIA „Zemgales IT centrs” – Jelgava, KP secina, ka nav pamatoti uzskatīt, ka (*), līdz ar to uzskatāms, ka klientu rezervēšanu veica dīleri visa konkrētā ģeogrāfiskā tirgus, kas ir Latvijas Republika, teritorijā.
- 92 SIA „FMS Software” Viedoklī norāda, ka „*Laika periodā no 2007.gada jūlija līdz 2013.gada aprīlim, kad ir spēkā ar dīleriem noslēgtie Līgumi, kuri satur 4.1.punkta nosacījumus, (*). KPI savā apmeklējuma laikā 2012.gada 8.februārī pārkopēja FMS*”

¹³ (*)

- Software dīleru tīkla vadītāja A.S. datora cieta disku, tajā skaitā arī visu viņa saraksti. Līdz ar to KPI rīcībā ir A.S. sarakste ar dīleriem par laika periodu no 2007.gada jūlija līdz 2012.gada 8.februārim. Minētajā periodā starp saraksti ar visiem dīleriem ir konstatētas tikai 5 epizodes¹⁴ sarakstē ar 3 dīleriem, kas KPI ieskatā apliecina Līguma 4.1.punkta faktiski realizāciju. Pieņemot, ka KPI viedoklis par Paziņojumā norādīto e-pastu saturu atbilst 4.1. punkta nosacījumiem, epizožu skaits viennozīmīgi norāda uz sistēmas neesamību, un minētās epizodes ir traktējamas kā atsevišķi gadījumi. Lai šāds Līguma punkts darbotos kā sistēma un radītu negatīvu ietekmi uz konkurenci, tajā būtu jāpiedalās visiem dīleriem un būtu jāreģistrē ziņas par visiem saviem potenciālajiem klientiem. Pastāvot šādai sistēmai, izņēmumi būtu atsevišķi gadījumi, kuros varētu vērot atkāpi no minēta Līguma punkta realizācijas. Bet nevar uzskatīt, ka atsevišķi gadījumi, kuros vērojama ir dīleru vienpusēja minētā Līguma punkta realizācija, veido sistēmu, no kuras izņēmumi ir lielākā tiesa gadījumu, kad Līguma 4.1.punkts netiek realizēts.*
- 93 *FMS Software uzskata, ka sistēmas neesamību apliecina arī fakts, ka reģistrēšanās kārtība, kādu to paredz Līgums, nekad nav ieviesta. Dīleriem nav motivācijas pieteikties un informēt par plāniem iegūt klientu, ja cits dīleris, tai pašā laikā bez pieteikšanās un bažām, ka tam FMS Software varētu nepārdot Horizon licenci, var komunicēt ar to pašu klientu un ar viņu slēgt līgumu. FMS Software nekad nav aizliedzis, ierobežojis vai kavējis pārdot Horizon licences, ja klients iepriekš nav pieteikts, vai klientu agrāk pieteicis cits dīleris.*
- 94 *Kā jau augstāk minēts, KPI nav ņēmusi vērā FMS Software skaidrojumu par Līguma 4.1.punkta mērķi, kas galvenokārt vērsts uz to, lai ražotājs laicīgi iegūtu informāciju par potenciālo klientu, un varētu plānot gan savus potenciālos ieņēmumus, gan novērtēt Horizon atbilstību potenciālajam klientam un dīlera kompetenci sagatavojot piedāvājumu, gan arī piešķirt dīlera pieprasītu papildus atlaidi. Vēlamies vērst uzmanību uz to, ka gan Lietā esošajā elektroniskajā sarakstē starp FMS Software dīleru tīkla vadītāju un dīleriem¹⁵, gan arī Paziņojumā norādītajās e-pasta sarakstē¹⁶ redzams, ka praksē dīleris galvenokārt informē ražotāju par savu potenciālo klientu, piedāvājuma sagatavošanas stadijā ar vienu vienīgu nolūku – iegūt papildus atlaidi. Tādējādi šīs epizodes vispār neizriet no Līguma 4.1. punkta un to mērķis no FMS Software puses ir nevis deformēt konkurenci, bet sniegt labumu klientiem.”*
- 95 *KP paskaidro, ka SIA „FMS Software” KL pārkāpums izriet no mērķa, kas iekļauts Līgumā, tāpēc Lietā nav nepieciešams vērtēt gadījumu skaitu un to proporcionalitāti attiecībā pret dīleru kopējo skaitu. Vienlaikus KP secina, ka Lietā SIA „FMS Software” KL pārkāpums ne tikai izriet no mērķa, bet tiešām arī praktiski tika realizēts, par ko liecina A.S. un dīleru elektroniskā sarakste, kā arī dīleru skaidrojumi. KL 11.panta pirmās daļas piemērošanā attiecībā uz vienošanās, kas pēc mērķa ierobežo konkurenci, nav būtiski konstatēt, cik gadījumos attiecīgais līguma punkts ir piemērots vai vispār kādreiz ir bijis piemērots.*
- 96 *KP noraida SIA „FMS Software” Viedokli minēto, ka „šīs epizodes vispār neizriet no Līguma 4.1. punkta un to mērķis no FMS Software puses ir nevis deformēt konkurenci, bet sniegt labumu klientiem”, jo elektroniskajā sarakstē izvēlētais izteiksmes veids un pušu līgumattiecību konteksts tieši apliecina un pierāda Līguma 4.1.punktā minēto nodomu. Bez tam KP uzskata, ka mērķis sniegt labumu gala lietotājam, kontrolējot izplatītāja spējas apkalpot klientu, t.sk. uzzinot caur izplatītāju klienta vajadzības, nekādā veidā nav sasniedzams ar to, ka izplatītājs uz noteiktu termiņu tiks pasargāts no citu*

¹⁴ Ar epizodēm tiek saprasti vairāki e-pasti, kas veltīti vienai tēmai par vieniem un tiem pašiem potenciālajiem gala lietotājiem.

¹⁵ 19.09.2013. Sarunu protokolā ar SIA „FMS Software” apspriestie, Lietā esošie e-pasti.

¹⁶ Paziņojuma 3.3.3.punktā norādītā e-pastu sarakste; Paziņojuma 3.3.4.punktā norādītā e-pastu sarakste; Paziņojuma 3.3.5.punktā norādītā e-pastu sarakste

izplatītāju konkurējošām darbībām, tieši pretēji – šādai konkurencei neesot, gala lietotājs neiegūst labumus, kas rodas izplatītāju savstarpējās konkurences ietekmē.

3. Kopsavilkums

- 97 KP secina, ka SIA „FMS Software” pārkāpusi KL 11.panta pirmo daļu.
- 98 SIA „FMS Software” KL pārkāpums tieši izriet no mērķa, sniedzot iespēju dīlerim rezervēt klientu uz noteiktu termiņu un pasargāt sevi no konkurences spiediena, ko varētu realizēt tā visciešākie konkurenti – citi Grāmatvedības programmu izplatītāji. KP secina, ka Lietā ir pierādīta arī praktiska šī mērķa realizācija, kas tieši apstiprina pušu starpā noslēgtās vienošanās nodomu – potenciālo klientu sadali.
- 99 KP secina, ka Lietā ir pierādījumi, ka SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M” un SIA „Zemgales IT” centrs veica klientu piereservēšanu pie SIA „FMS Software” partneru tīkla vadītāja A.S., laika periodā no 2010.gada oktobra līdz 2011.gada maijam.
- 100 KP secina, ka SIA „FMS Software” noslēdza sadarbības līgumus atšķirīgos laika posmos ar dīleriem par programmu izplatīšanu:
- 7 līgumi, kas noslēgti 24.07.2007.;
 - 1 līgums, kas noslēgts 17.11.2009.;
 - 1 līgums, kas noslēgts 11.08.2010.;
 - 1 līgums, kas noslēgts 22.10.2010.;
 - 1 līgums, kas noslēgts 21.06.2011.;
 - 1 līgums, kas noslēgts 28.11.2011.,
- kuros ir iekļauts 4.1.punkts, kas paredz, ka dīleris var klientu piereservēt un nodrošināt savu priekšrocību uz attiecīgo klientu.
- 101 KP secina, ka SIA „FMS Software” darbībās konstatējams KL 11.panta pirmās daļas pārkāpums, kas noticis no 24.07.2007. līdz 2013.gada marta beigām, jo 2013.gada aprīlī esošie sadarbības līgumi ar dīleriem par programmu izplatīšanu tika izbeigti un noslēgti jauni līgumi, kuru redakcija nesatur esošā Līguma 4.1.punktā minēto. Ņemot vērā minēto, KP secina, ka SIA „FMS Software” KL 11.panta pirmās daļas pārkāpums ilga vairāk kā 5 gadus, kā arī tika izbeigts pēc SIA „FMS Software” iniciatīvas.
- 102 SIA „FMS Software” saimnieciskā darbība (Grāmatvedības programmu licenču izplatīšana tās dīleriem) 2013.gada pavasarī netika pārtraukta, bet reorganizēta: SIA „FMS Software” vairs nenodarbojas ar izplatīšanu, t.i. neslēdz līgumus ar dīleriem, bet ir programmu *Horizon* un *Horizon Start* autortiesību īpašnieks, savukārt līgumus ar dīleriem par programmu izplatīšanu slēdz SIA „FMS”. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta un SIA „FMS Software” sniegto informāciju 02.12.2013. vēstulē Nr.FS-V-2013-41 A.S., kas no 03.09.2007. līdz 02.04.2013. bija Latvijas partneru tīkla vadītājs SIA „FMS Software”, minēto izmaiņu rezultātā kopš 03.04.2013. strādā SIA „FMS”, vienlaikus turpinot veikt tos pašus amata pienākumus, ko veica SIA „FMS Software”, saglabājot to pašu amata pozīciju (Latvijas partneru tīkla vadītājs). Tādējādi SIA „FMS” ir pārņēmis no SIA „FMS Software” saimnieciskās darbības vienību, kuras darbībā tika konstatēts KL 11.panta pirmās daļas pārkāpums.
- 103 SIA „FMS” kopā ar SIA „FMS Software” ir uzskatāma par vienu tirgus dalībnieku atbilstoši KL 1.panta 9.punktam, par ko SIA „FMS Software” nav iebildusi. Vienlaicīgi pats SIA „FMS Software” Paskaidrojumos Nr.2 aprakstīja abu sabiedrību vienotību savas saimnieciskās darbības noteikšanā, kas liecina par abu sabiedrību ekonomiskajām saitēm. Turklāt visa pārkāpuma perioda laikā abas sabiedrības bija cieši saistītas un veidoja vienu ekonomisko vienību (tirgus dalībnieku), jo īpaši, ņemot vērā vēsturiskos kapitāla daļu īpašniekus.

VII. ATBILDĪBA

- 104 Par KL 11.panta pirmās daļas pārkāpumu KL 12.pantā ir paredzēts naudas sods. Attiecīgais naudas sods un atbildība par pārkāpumu ir jāpiemēro tādā veidā, kas panāk efektīvu prevenciju par turpmāku konkurences tiesību pārkāpumu izdarīšanu un piemēroti soda likuma pārkāpēju. Ir jāņem vērā, ka attiecīgo vienošanos, kas pēc sava mērķa un atbilstoši tā realizācijai praktiski ierobežoja konkurenci, noslēdza SIA „FMS Software”, kas vairs neturpina savu darbību Grāmatvedības programmu izplatīšanā un attiecīgo darbību ir nodevusi saistītajam („māšas”) uzņēmumam SIA „FMS”. Tā kā abi uzņēmumi atbilstoši KL 1.panta 9.punktam ir viens tirgus dalībnieks, tad ir jāņem vērā vienotā tirgus dalībnieka ekonomiskais spēks un izmērs.
- 105 Vienlaikus KP neuzskata par lietderīgu vai nepieciešamu Lietas ietvaros piemērot atbildību SIA „FMS Software” izplatītājiem, kā aizliegtu vienošanās otrām pusēm, jo tie nav bijuši aktīvi vienošanās noslēgšanā un to attiecīgā darījumu vara pret SIA „FMS Software” ir nebūtiska. KP uzskata, ka, piemērojot atbildību augšupējā tirgū esošam tirgus dalībniekam, var sasniegt mērķi atturēt arī citus tirgus dalībniekus no līdzīgu pārkāpumu izdarīšanas nākotnē.

1. Naudas soda aprēķins

- 106 Ņemot vērā Lietā konstatētos faktus un pierādījumus to kopsakarā, KP secina, ka SIA „FMS Software” darbībā ir konstatējams KL 11.panta pirmās daļas pārkāpums.
- 107 KP secina, ka lieta pret SIA „RGP”, SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „Guno M”, SIA „PC konsultants”, SIA „FOX”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FMS” ir izbeidzama, jo attiecīgie tirgus dalībnieki nav bijuši aktīvi aizliegtās vienošanās noslēgšanā vai uzraudzībā. Vienlaikus KP uzskata, ka tas nemazinās pārkāpumu konstatējoša lēmuma efektivitāti.
- 108 Saskaņā ar taisnīguma principu par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt naudas sods jānosaka pietiekami preventīvā līmenī, lai sodītu pārkāpumu izdarījušo personu, atturētu to un citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpumu izdarīšanas. Rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā ir vērsta uz to, lai mudinātu uzņēmumu rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas.
- 109 Lai noteiktu naudas soda apmēru, KP izvērtēja pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumiem Nr.796 „*Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem*” (turpmāk – Noteikumi Nr.796) kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.
- 110 Noteikumu Nr.796 3.punkts paredz, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Tā kā SIA „FMS Software” un SIA „FMS” ir uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku, naudas soda aprēķinam izmantotais apgrozījums veidojas no abu uzņēmumu pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījumu summas.
- 111 Tiesības noteikt apgrozījumu, no kura tiek aprēķināts naudas sods, izriet no KL 12.panta otrajā daļā un Noteikumos Nr.796 izmantotā jēdziena – „tirgus dalībnieks”. Kad divas atsevišķas personas veido vienu tirgus dalībnieku (ekonomisko vienību) – SIA „FMS Software” un SIA „FMS”, naudas sods netiek aprēķināts no katra uzņēmuma apgrozījuma atsevišķi. Šāda prakse konkurences tiesībās jau ilgstoši tiek piemērota no ES Komisijas puses, nosakot naudas sodu maksimālo robežu.
- 112 Tā kā naudas soda aprēķins ir vērsts pret tirgus dalībnieka apgrozījumu, ir nepieciešama vienlīdzīga pieeja, kas apliecina tirgus dalībnieka kopējo finansiālo varu un piemērotais naudas sods būtu tam atbilstošā proporcijā. Tādējādi naudas sods aprēķināms no SIA „FMS Software” un SIA „FMS” pēdējā noslēgtā finanšu gada, kas ir no 2012.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 30.jūnijam, neto apgrozījuma.

- 113 SIA „FMS Software” pēdējā noslēgtā finanšu gada apgrozījums ir bijis 1 335 687,00 Ls, SIA „FMS” 5 859 120,00 Ls, kas abām sabiedrībām kopā veido 7 194 807,00 Ls.
- 114 Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 14.punktu, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā:
- Pārkāpuma veidu
- 115 Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 15.punktu pēc pārkāpuma veida aizliegtas vertikālās vienošanās ir uzskatāma un klasificējama kā viegls pārkāpums. Ņemot vērā minēto, saskaņā ar Noteikumu Nr.796 18.2.apakšpunktu, par izdarīto pārkāpumu naudas soda apmērs var būt līdz 0,5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.
- Tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā
- 116 Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 16.punktu un tā apakšpunktiem, izvērtējot pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem: tirgus dalībnieks bijis pārkāpuma iniciators; pārkāpumā tirgus dalībniekiem bijusi aktīva vai pasīva loma. Lietā iegūtā informācija liecina, ka SIA „FMS Software” bija līguma ar ierobežojošiem Grāmatvedības programmu izplatītāju starpā iniciators, turklāt Lietā ir iegūti pierādījumi, ka izplatītāji ir daļēji piemērojuši Līguma 4.1.punktā noteikto potenciālo klientu reģistrēšanas kārtību ar nolūku aizsargāt sevi no konkurences šo pašu preču izplatīšanā. Lietas izpētes laikā iegūtā informācija liecina par aktīvu SIA „FMS Software” lomu pārkāpumā, jo tieši SIA „FMS Software” ir ierosinājusi un uzturējusi šādu noteikumu pastāvēšanu vairāku gadu garumā.
- 117 KP, izvērtējot konkrētā pārkāpuma veidu, pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, bet, vienlaikus ievērojot, ka nav konstatēta ierobežojošo punktu izpildes kontrole attiecībā uz visiem SIA „FMS Software” izplatītājiem, uzskata, ka konkrētajā gadījumā naudas sods nosakāms 0,3 procentu apmērā no SIA „FMS Software” un SIA „FMS” kopējā neto apgrozījuma.
- Pārkāpuma ilgumu
- 118 Minētais pārkāpums ilgst vismaz piecus gadus, sākot no 24.07.2007. līdz 2013.gada marta beigām. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 17.punktu kopējo naudas soda apmēru par vienu pārkāpumu aprēķina, summējot saskaņā ar Noteikumu Nr.796 18. un 19.punktu noteiktos naudas sodus. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.3.apakšpunktu naudas soda apmērs par šāda ilguma pārkāpumu ir no 0,5 procentiem līdz 1 procentam.
- 119 SIA „FMS Software” Viedoklī norāda, ka „FMS Software rīcība nevar tikt vērtēta kā sistēmas, kurā tika īstenota aizliegta vienošanās, izveidošana un uzturēšana. Attiecīgi nav pamatoti secināt, ka Paziņojumā konstatētais pārkāpums pastāv kopš 2007.gada, kad tika noslēgti Līgumi. Maksimālais pārkāpuma periods būtu saistāms tikai ar periodu, kad notika Lietā konstatētā elektroniskā sarakste, t.i. no 2010.gada oktobra līdz 2011.gada maijam. Līdz ar to pārkāpuma periods nav garāks par vienu gadu. Attiecīgi atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.796 Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem (turpmāk – Noteikumi Nr.796) 18.1. punktam, naudas soda apmērs nav palielināms, balstoties uz pārkāpuma ilgumu”.
- 120 Šādam viedoklim KP nepievienojas, jo Lēmumā konstatētais pārkāpums izriet no Līguma 4.1.punktā ietvertā mērķa. Tirgus dalībnieku savstarpējā sarakste, kurā redzama

Līguma 4.1.punktā, praktiskā izpaušme, ir tikai papildus apsvērumi, kas apstiprina līguma nosacījuma mērķi. Tādējādi pārkāpuma ilgums ir atkarīgs no brīža, kad stājās spēkā attiecīgais līguma punkts.

- 121 Tāpēc, ņemot vērā izdarītā pārkāpuma ilgumu, naudas sods saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.3. apakšpunktu nosakāms 0,5 procentu apmērā no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.
- 122 Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 17.punktu kopējais naudas soda apmērs tiek noteikts 0,8 procentu apmērā no SIA „FMS Software” un SIA „FMS” pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, kas sastāda 57 558,46 Ls
- 123 SIA „FMS Software” Viedoklī norāda, ka (*).
- 124 KP nepiekrīt, ka minētais būtu uzskatāms par atbildību mīkstinošu apstākli. Pirmkārt, konkrētajā tirgū (grāmatvedības uzskaites programmu izplatīšana Latvijas Republikas teritorijā), kurā noticis pārkāpums, tirgus dalībniekam (SIA „FMS Software” un SIA „FMS”) apgrozījums sastāda vairāk nekā puse, jo apgrozījums veidojas ne tikai no licenču tirdzniecības, bet arī saistītajiem pakalpojumiem (skat. Lēmuma V. sadaļas 1.1.apakšpunktu). Otrkārt, atbilstoši Noteikumu 23.2.apakšpunktam kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja apgrozījums tirgū, kur noticis pārkāpums ir zem 10%. Minētā daļa no apgrozījuma konkrētajā tirgū, kurā noticis pārkāpums, ir uzskatāma par būtisku. Līdz ar to KP Viedoklī minēto neņem vērā, nosakot naudas sodu.
- 125 SIA „FMS Software” Viedoklī norāda, ka *„pēc pašas iniciatīvas sniedza Konkurences padomei gan papildus informāciju, gan dažādus pierādījumus, lai veicinātu lietas izmeklēšanu, ko apliecina FMS Software 28.03.2012. paskaidrojums Konkurences padomei un 18.02.2013. paskaidrojums Konkurences padomei nr.FS-V-2013-5. Papildus paskaidrojumu sniegšanas ietvaros FMS Software vērsās arī pie dīļeriem ar lūgumu iesniegt papildus pierādījumus Lietā, uz ko dīļeri arī atsaucās¹⁷. Kā arī FMS Software savu iespēju robežās operatīvi reaģēja uz Konkurences padomes pieprasījumiem. Attiecīgi atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr.796 23.1.3. punktam, naudas soda apmērs ir samazināms, jo pastāv atbildību mīkstinoši apstākļi.”*
- 126 KP nepiekrīt, ka minētais būtu uzskatāms par atbildību mīkstinošu apstākli, jo tirgus dalībnieka pienākums ir atbildēt uz KP informācijas pieprasījumiem, kā arī sniegt pieprasīto informāciju.
- 127 SIA „FMS Software” Viedoklī norāda, ka *„pirms lēmuma pieņemšanas Lietā, 2013.gada aprīlī pēc savas iniciatīvas pārslēdza sadarbības līgumus ar visiem dīļeriem. No jauna noslēgtajos sadarbības līgumos nav norma, kas saturētu Līguma 4.1.punkta nosacījumus.”*
- 128 KP piekrīt SIA „FMS Software” viedoklim, jo tā pārtrauca pārkāpumu pirms tirgus dalībnieks ir saņēmis informāciju par iespējamo KL 11.panta pirmajā daļā noteikto pārkāpumu, kas ir uzskatāms par atbildību mīkstinošu apstākli atbilstoši Noteikumu Nr.796 23.1.1.apakšpunktam.

¹⁷ Skat. SIA „FMS Software” 18.02.2013. paskaidrojuma Konkurences padomei Nr.FS-V-2013-5 pielikumu Nr.4.

- 129 Ņemot vērā, ka nav konstatēti atbildību pastiprinoši apstākļi, bet pastāv atbildību mīkstinošs apstākļis (pārkāpums ir ticis pārtraukts), kā arī ievērojot samērīguma un proporcionalitātes principu, KP uzskata, ka ir iespējams samazināt SIA „FMS Software” noteikto naudas sodu un noteikt to 50 000,00 Ls apmērā.
- 130 KP uzskata, ka, ņemot vērā iespējamo privātpersonas tiesisko nenoteiktību un paļāvību par veidu, kā tiek aprēķināts naudas sods, labums sabiedrības interesēm var tikt sasniegts ar mazāka naudas soda piemērošanu nekā iepriekš Lēmumā aprēķinātais, vienlaikus sasniedzot sodīšanas mērķi – nodrošinot naudas soda speciālo preventīvo iedarbību un arī vispārējo preventīvo iedarbību.
- 131 Līdz ar to, ņemot vērā lietderīguma un samērīguma apsvērumus, galīgais naudas sods SIA „FMS Software” nosakāms 45 000,00 Ls apmērā.

2. Solidārā atbildība un tās pārņemšana uz SIA „FMS”

- 132 Kā jau Lēmumā ir konstatēts un ko neapstrīd Lietas dalībnieki, SIA „FMS Software” un SIA „FMS” ir uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku un pēdējās ir pārņēmusi darījuma attiecības un atbildīgo personu (A.S.) no SIA „FMS Software” attiecībā uz tās Grāmatvedības programmu izplatīšanu, sadarbojoties ar izplatītājiem (dīleriem). KP uzskata, ka Lietas ietvaros ir nepieciešams piemērot naudas sodu SIA „FMS Software” un SIA „FMS” solidāri.
- 133 Kaut arī sods par pārkāpumu ir jāpiemēro parasti tikai personai, kas ir izdarījusi vai bijusi iesaistīta pārkāpumā, jāņem vērā, ka konkurences tiesībās savstarpēji saistīti uzņēmumi var veidot vienotu ekonomisko vienību (viens tirgus dalībnieks). Turklāt soda piemērošana tikai likuma tiešajam pārkāpējam var būt neefektīva, ja tas ir izbeidzis savu saimniecisko darbību konkrētajā tirgū, proti, SIA „FMS Software” šobrīd vairs nav darījuma attiecību ar Grāmatvedības programmu izplatītājiem. Lai panāktu individuālu prevenciju, kas ir attiecināma uz konkrētajā tirgū, kur noticis pārkāpums, darbojošos ekonomisko vienību un panāktu efektīvu konkurences tiesību piemērošanu, ir nepieciešams nodrošināt, ka atbildība ne tikai saglabājas tiešajam likuma pārkāpējam, bet arī saimnieciskās darbības vienībai, kuras ietvaros ir izdarīts attiecīgais pārkāpums, proti, tās pārņēmjām.
- 134 Atbildības sekošana saimnieciskās darbības vienībai jau vairākkārtīgi ir piemērota ES konkurences tiesībās, kuru par pamatu ir uzskatījusi arī Eiropas Savienības Tiesa¹⁸. Vienā no pēdējiem tiesas spriedumiem *ArcelorMittal* lietā Nr.T-405/06¹⁹ (108.-110.punkti) Pirmās Instances Tiesa uzskatīja, ka ES Komisija ir pamatoti piemērojusi naudas sodu personai par konkurences tiesību pārkāpumu, kaut arī tā nav bijusi personīgi iesaistīta tajā, bet ir pārņēmusi attiecīgo saimnieciskās darbības vienību viena tirgus dalībnieka ietvaros, pamatojot to ar ekonomiskās nepārtrauktības testu.
- 135 Solidāro atbildību par KL 11.panta pirmās daļas pārkāpumu ir apstiprinājusi kā pamatu arī Administratīvā apgabaltiesa 29.10.2012. sprieduma 15.punktā (lietā Nr.A43015111, *Preiss*).
- 136 Tā kā starp SIA „FMS Software” (kā pārkāpuma veicēju) un SIA „FMS” (kā saimnieciskās darbības vienības pārņēmēju) pastāv ciešas ekonomiskās attiecības (un KL izpratnē viņi ir viens tirgus dalībnieks), tad KP uzskata, ka atbildības par KL

¹⁸ Piem., lieta Nr.C-49/92 *Komisija pret Anic Partecipazioni SpA*, 145.punkts; lieta Nr.C-279/98 *P Cascades pret Komisiju*, 78.punkts; lieta Nr.T-9/99 *HFB un citi pret Komisiju*, 105-106.punkti; apvienotās lietas Nr.C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland un citi pret Komisiju*, 356.-359.punkti; lieta Nr.C-280/06 *ETI un citi pret Komisiju*, 40.-49.punkts

¹⁹ Spriedums atstāts spēkā ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumu apvienotajās lietās Nr.C-201/09 P un C-216/09 P *ArcelorMittal*, 104.punkts

11.panta pirmās daļas pārkāpumu piemērojama solidāri SIA „FMS Software” un SIA „FMS”.

3. Kopsavilkums

137 Naudas sods par KL 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, ko izdarīja SIA „FMS Software”, 45 000,00 Ls apmērā tiek piemērots SIA „FMS Software” un SIA „FMS” solidāri.

Ievērojot iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu, 11.panta pirmo daļu, 12.panta pirmo un otro daļu, Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.796 „*Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem*” 3., 13., 14., 15., 16., 17.punktu un 18.2., 19.3. un 23.1.1.apakšpunktu, kā arī Administratīvā procesa likuma 8., 13., 65. un 66.pantu, Konkurences padome

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „FMS Software” darbībā.

2. Uzlikt SIA „FMS Software” solidāri kopā ar SIA „FMS” naudas sodu 45 000,00 Ls (četrdesmit pieci tūkstoši latu) apmērā. Uzlikt par pienākumu naudas sodu 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (saņēmējs: Valsts kase reģ. Nr.90000050138, konta Nr. LV78TREL1060001019900, kods: TREL1V22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu, un 10 (desmit) dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei.

3. Izbeigt lietu par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu SIA „RGP”, SIA „Zemgales IT centrs”, SIA „PC konsultants”, SIA „Guno M”, SIA „Softserviss”, SIA „I.R. Finances”, SIA „FOX” un SIA „FMS” darbībā.

Saskaņā ar KL 8.panta otro daļu KP lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

S.Ābrama